

Joan MARTÍ I CASTELL, *L'ús social de la llengua catalana*, Barcelona, Barcanova, 1992, 154 pàg., ISBN: 84-7533-762-7.

El professor Joan Martí és un dels lingüistes que amb més rigor i criteri han reflexionat sobre el present i el futur de la llengua catalana. En són exponents els nombrosos treballs que ha dedicat a descriure i a examinar el procés de normalització lingüística.

Joan Martí ens ofereix amb *L'ús social de la llengua catalana* una obra madura, plena de valoracions i de propostes d'un gran interès, estructurada en sis capítols i completada amb un útil glossari.

Dins del primer capítol Joan Martí presenta *Una breu ullada històrica* de la llengua catalana, que posa en relleu el contacte constant del català amb altres llengües (llatí, occità, castellà) en el transcurs de la seva història, amb una exposició breu i clara, que l'autor il·lustra amb uns quadres que reflecteixen l'evolució de la distribució de funcions entre el català i les llengües amb les quals ha conviscut en diferents etapes. Joan Martí ens recorda a l'acabament d'aquest capítol que «normalitat lingüística i ús social de l'idioma són dues realitats històriques indistingibles».

Joan Martí dedica el segon capítol del llibre a examinar *Els precedents immediants de la situació actual: la postguerra i el franquisme*. Il·lustren el capítol dos quadres sobre les funcions del català i del castellà a

les terres catalanes en els períodes 1939-1960 i 1960-1977.

El tercer capítol del llibre tracta de *La legislació actual en el procés de normalització lingüística* de Catalunya, sobre la qual Joan Martí fa una lúcida anàlisi crítica.

Al capítol quart, Joan Martí fa un balanç de l'evolució recent de la llengua catalana pel que fa al coneixement i pel que fa a la seva presència a l'Administració, a l'ensenyament, als mitjans de comunicació social i al món socio-econòmic.

Joan Martí tracta dins del cinquè capítol (*Quina llengua catalana? El problema dels models lingüístics*) de l'estat del català quant a l'elaboració i la disponibilitat dels models lingüístics necessaris perquè el procés de normalització progressi amb eficàcia.

Al darrer capítol (*El futur del català a l'entorn de la polèmica. Les actituds lingüístiques*) Joan Martí, a partir de l'estudi de l'evolució de l'ús del català i de la situació present, fa una valoració de la polèmica sorgida a l'entorn del futur del català arran de la publicació de diversos textos que han cridat l'atenció sobre la precarietat de la llengua catalana avui. A l'acabament d'aquest capítol Joan Martí es refereix a les conclusions del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, que sintetitza. Joan Martí en conclou:

«Aquestes sollicituds i aspiracions han de conduir a superar realment la situació del català com a instrument dominat i/o minoritzat, segons els llocs. Però sobretot l'han de convertir en la llengua hegemònica als Països Catalans.»

Amb *L'ús social de la llengua catalana*, Joan Martí fa una nova i im-

portant aportació a la sociolingüística catalana. Ara bé, tot i reconèixer els grans mèrits d'aquest valuós treball, considerem que n'acreceria l'interès un tractament més global de l'àrea lingüística catalana en alguns apartats.

Carles DUARTE

Jacques MAURAS (dir.), *Les langues autochtones du Québec*, Quebec, Les Publications du Québec, 1992, 454 pàg., ISBN 2-551-15172-4.

El Parlament de Quebec va encarregar al Consell de la Llengua Francesa de vetllar per la situació lingüística del Quebec. És prou coneguda la posició del francès com a primera llengua del territori, la implantació que hi té l'anglès i la situació de les llengües parlades pels grups d'immigració recent.

El Consell de la Llengua Francesa ens ofereix, però, amb aquesta obra una visió força completa d'un component essencial, però poc conegut i estudiat, de la realitat lingüística de Quebec: les llengües autòctones.

En efecte, a Quebec hi ha nou llengües autòctones, entre les quals n'hi ha que tenen una situació força positiva (com el cri i l'inuktitut) però n'hi ha també que passen per serioses dificultats (com el mohawk o el micmac) i n'hi ha fins i tot que es troben en perill de desaparició (com l'abenaki). Ara bé, probable-

ment Quebec és el territori canadenc on les llengües autòctones tenen una situació menys precària.

L'obra que ara ressenyem inclou una presentació general de les llengües autòctones d'Amèrica (amb dades i altres informacions d'un gran interès; triem-ne una: a Amèrica del Nord l'any 1962 hi havia 51 llengües autòctones parlades per menys de 10 persones, i de fet es constata arreu d'Amèrica un descens constant del coneixement i de l'ús de les llengües autòctones; això no obstant, algunes llengües autòctones tenen un grau d'implantació considerable, per exemple el guaraní presenta a Paraguai i Argentina una situació d'una notable fermesa, amb tres milions i mig de parlants), una exposició sobre la història de les llengües autòctones de Quebec i sobre llur estatut actual, una descripció de llur situació pel que fa al coneixement i a l'ús, un examen de la política dels